

Čtvrté komnaty

Druhá kapitola

1. Ach, Bože můj, do čeho jsem se to zapletla! Už jsem docela zapomněla, o čem jsem mluvila, protože různé záležitosti a mé chatrné zdraví mě často nutí odkládat psaní na příznivější dobu. Kvůli mé špatné paměti to všechno bude velice neuspořádané, neboť nemám příležitost to po sobě znovu číst. A dost možná že vůbec všechno, co tu říkám, je hrozně zmatené, aspoň tak mi to připadá. Zdá se mi, že byla řeč o duchovních útěchách. Protože jsou někdy spojené s našimi vášněmi, stane se, že propukneme v hlasité vzlykání a slyšela jsem o lidech, kteří v modlitbě cítí svírání na hrudi a nemohou se zdržet různých tělesných pohybů a bývá to tak silné, že se jim stává, že krvácí z nosu a podobné nemilé příhody. K tomu nejsem schopna nic dodat, protože si mi něco takového nepříhodilo, ale musí to asi být útěcha, protože, jak už jsem řekla, nakonec všechno směřuje k tomu, abychom toužili líbit se Bohu a těšit se z Jeho Veličenstva.

2. To, co nazývám „okoušení Boha“,¹ a co jsem jinde nazvala „modlitbou klidu“², je velmi odlišné, jak pochopí ty z vás, které to z Boží milosti zakusily. Představme si, aby to bylo jasnější, že vidíme dva prameny se dvěma nádržemi, které se naplňují vodou. Pro objasnění některých duchovních záležitostí nenacházím vhodnějšího symbolu, než je symbol vody, neboť nejsem učená ani důvtipná, ale také proto, že mám vodu moc ráda a pozorovala jsem ji lépe než co jiného.³ Ostatně vše, co tak velký a moudrý Bůh stvořil, obsahuje jistě mnoho tajemství a můžeme si jimi posloužit tak, jako to dělají velmi vzdělaní lidé, i když věřím, že i v té nejmenší drobnůstce, kterou Bůh stvořil – i kdyby to byl pouhý mraveneček – je skryto mnohem více než jsme schopni chápat.

3 Tyto dvě nádrže se plní vodou různými způsoby: do první přichází voda z větší dálky skrze nejrůznější přírodní kanály a za pomoci velké lidské dovednosti, zatímco druhá se naplňuje zcela bez hluku, protože je zbudována na samotném prameni. Když je pramen bohatý, jako ten, o němž mluvíme, pak až se nádrž naplní, voda se z ní velkým proudem vyřine ven, aniž by bylo zapotřebí mnoha důmyslných vodovodních soustav a bez obav, že by při závadě na přívodu voda přestala téci. A tady je onen rozdíl: vodou z přírodních kanálů jsou podle mě uspokojení,⁴ o nichž jsem mluvila, jež přináší meditace – vytváříme je totiž naším přemítáním: pomáhá nám tu stvoření a rozumové úsilí. A konečně, když mají duši přinést nějaký duchovní užitek, plodí přitom hluk, protože se jedná, jak jsme řekli, o plod našeho úsilí.

4. Do druhé nádrže ovšem voda přichází ze samotného pramene, jímž je Bůh a když se jeho Veličenstvu zalíbí udělit nám nějakou nadpřirozenou milost, působí ji v nás velice tiše a pokojně a s lehkostí až v hlubinách našeho nitra. Neumím tu říci z jaké až hloubky a jakým způsobem, ovšem vím, že toto potěšení a radost jsou cítit jinak než ostatní, avšak z počátku je nepocítíme dokonce ani v srdci,

---

¹ *gustos de Dios*

² v KŽ 14-15 a CD 31

³ „v pohledu na pole, vodu, květy – to vše mě odkazovalo ke Stvořiteli“ KŽ 9,5

⁴ *contentos*

ale pak naplní celou bytost. Ona voda zaplaví všechny příbytky a schopnosti duše až po naše tělo, a proto jsem předtím řekla, že začínají u Boha a končí v nás. Celý náš vnějšek⁵ se těší z onoho okoušení a lehkosti, což může jistě stvrdit ten, kdo to zakusil.

5. Teď, když přehlížím, co jsem tu napsala, napadá mě verš „*dilatasti cor meum*“: říká, že srdce se tu rozšiřuje. Ale nezdá se mi, opakují, že by se tu potěšení rodilo v srdci, nýbrž v ještě hlubší části naší bytosti, jakoby z veliké hloubky. Myslím, že tu musí jít o samotný střed duše, jak jsem pak pochopila a později řeknu.⁶ Objevují v nás samých tolik tajemství, že nad tím často stojím v úžasu. A kolik jich ještě musí být! Ach, můj Pane a můj Bože, jak velkolepá jsou Vaše díla! A když pomyslím, že my tu jsme jako hloupí pastuškové, kterým připadá, že už pochopili něco z toho, kým jste a ona je to přitom taková nicotnost! Vždyť se stačí podívat na veliká tajemství, která jsou ukryta v našich nitrech a jež dosud neznáme. Když říkám, že co jsme poznali, je nicotné, myslím to ve srovnání s tím vším, co ve Vás je, nikoliv, že by snad Vaše nádhera nebyla dostatečně velkolepá, tak jak ji zahlédáme ve Vašich dílech.

6. Vrátime-li se k verši, který by podle mě mohl pomoci vysvětlit něco skrze onen obraz rozšíření: neboť zdá se, že když ona nebeská voda začíná vycházet z pramene, o němž jsem mluvila, tedy z oněch velkých hloubek naší bytosti, celé naše nitro se rozšiřuje, stává se prostornějším a naplňuje se nevýslovným dobrem. Duše přitom není sama schopna pochopit, čeho se jí v oné chvíli dostává. Cítí, řekli bychom, jakousi vůni, jako by v hlubinách jejího nitra bylo ukryto řehavé uhlí, na něž jsou přikládány vonné esence. Oheň není vidět, ani není zřejmé, odkud pochází, ale žár a vonný kouř prostupují celou duši a mnohokrát, jak jsem řekla, z toho má užitek i tělo. Rozumějte mi dobře: není cítit teplo ani nevnímáme vůni, protože jde o cosi mnohem subtilnějšího. Když říkám žár a vůně, je to jen abychom si porozuměly. Lidé, kteří nemají tuto zkušenost, ať vědí, že je tomu skutečně tak a že to duše vnímá mnohem jasněji, než vám to nyní jsem schopna vypovědět. Není to pouhé zdání a věc našich představ, neboť ani veškerá naše představivost by nebyla schopna nám zprostředkovat takovou zkušenost - proto tu říkáme, že to dílo zjevně není z našeho kovu, ale z ryzího zlata Boží moudrosti. Schopnosti tu podle mě nejsou sjednoceny v Bohu, ale jako by uchvácené a udivené nad tím, co se tu děje.

7. Možná, že si trochu protiřečím, když mluvím o těchto vnitřních věcech, tedy vzhledem k tomu, co jsem uvedla jinde. Není to nic divného, protože po těch téměř patnácti letech, které uběhly od doby, kdy jsem začala psát,⁷ mám snad díky Pánu v něčem trochu více jasno než tehdy. Jak tehdy tak nyní se mohu naprosto mýlit, ale ne lhát, to bych, pro Boží milosrdenství, raději snesla tisíc smrtí. Mluvím, jak tomu rozumím.

8. Zdá se mi, že vůle tu ve skutečnosti musí být nějakým způsobem spojena s vůlí Boží, ale tato skutečnost se v modlitbě pozná jen podle účinků a skutků, které

---

⁵ *hombre exterior*, „vnější člověk“

⁶ 7 H,1; 7H 2,3-9

⁷ Mluví o Knize života, jejíž první redakce je z r. 1562. Připomeňme si také, že mezi první a druhou kapitolou těchto komnat nastalo na nějaký čas u Terezie přerušení práce.

následují – neznám lepší prubířský kámen.⁸ Je to veliká milost od Pána, když duše rozpozná dar a ještě větší milostí je, nevrátí-li se zpět. Možná byste, dcery moje, chtěly ihned dospět k této modlitbě a máte pravdu, protože, jak jsem řekla, i když duše ještě není schopna si uvědomit, jakou milost jí zde Pán prokazuje, ani lásku, jíž ji k sobě přitahuje, samozřejmě touží vědět, jak těchto milostí může nabýt. Řeknu vám, co k tomu vím.

9. Nechme stranou případ, kdy Pán uděluje tyto milosti čistě jen proto, že on chce: on sám zná důvod a my se mu do toho nemáme plést. Když jsme učinily, co si žádaly předchozí příbytky, chce to pokoru a zase pokoru. Jedině pokorou se Pán nechá přemoci a dá nám, co po něm chceme.⁹ Prvním znamením, jak poznáte, zda jste pokorné, je neuvažovat, že si nějak zasluhujeme podobné milosti a útěchy od Pána a ani nedoufat, že bychom jich v celém našem životě mohly nabýt. Namítnete mi, jak že jich máte dosáhnout, a přitom o ně neusilovat? Na to vám odpovídám, že není lepšího způsobu než který jsem vám řekla, totiž nedělat nic proto, abychom jich nabyly. A to z několika důvodů: prvně proto, že abychom získali tyto milosti, je třeba především nezištně milovat Boha; za druhé proto, že je projevem nedostatku pokory prosit, abychom za naši ubohou službu byli odměněni tak velikými dobry; za třetí proto, že pravým rozpoložením, o něž bychom my, které jsme Pána urážely, měly usilovat, je touha trpět a napodobovat ho a ne vyhledávat duchovní útěchy; za čtvrté proto, že Jeho Veličenstvo není povinno nám je udělit, jako nemá žádnou povinnost odměnit nás rájem za to, že zachováváme jeho přikázání, vždyť i bez toho nás dokáže spasit – on ví mnohem lépe než my, co nám prospívá a kdo ho opravdu miluje. A tak to je, jsem si tím jistá a znám lidi, kteří kráčejí cestou lásky tak, jak mají, jen aby sloužili ukřižovanému Kristu a nejen, že po něm nežádají duchovní potěchy a netouží po nich, ale snažně ho prosí, aby jim je v tomto životě nedával. Opravdu jsou i tací. Pátým důvodem je, že bychom se snažili nadarmo, neboť tak jako tuto vodu, na rozdíl od oné předchozí, nelze do nádrže přivést vodními přívody, naše námaha je zbytečná, jestliže sám pramen ji nechce vydat. Chci říci, že ať bychom meditovali sebevíc, trýznili se a prolévali slzy, tudy oné vody nedojdeme. Bůh ji dá sám, komu chce a často ve chvíli, kdy to duše nejméně očekává.

10. Patříme Jemu, sestry, ať s námi naloží, jak chce, a vede nás, kudy se mu zlíbí. Jsem přesvědčená, že když budeme skutečně pokorné a nebudeme na ničem lpět (a říkám skutečně, protože to nemá být jen ve fantazii, která nás často klame, ale má jít o úplné vzdání se všeho), Pán nám neopomene udělit tuto milost a mnohé další, které bychom si ani neuměli v našich touhách představit. Ať je navždy chválen a požehnan, amen.

---

⁸ *crisol de amor*

⁹ Podobně také CD 16,1-3: „jen pokora v této hře dává Králi slávy šach mat“